

Warszawa, dnia 14 lipca 2025 r.

## **OPINIA**

### **do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (druk 1304)<sup>12</sup>**

---

<sup>1</sup> Adw. Łukasz Okomski - prawnik z wieloletnim doświadczeniem zdobytym w renomowanych kancelariach adwokacko-radcowskich oraz Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Obecnie prowadzi kancelarię adwokacką w Warszawie, reprezentując klientów w sprawach o wysokim stopniu złożoności i znaczeniu precedensowym. Prowadzi również działalność edukacyjną i popularyzatorską będąc aktywnym w mediach społecznościowych, gdzie przybliża zagadnienia prawne szerokiemu gronu odbiorców.

<sup>2</sup> Treść opiniowanego projektu na dzień 14 lipca 2025 r.

## **Wstęp**

Przedmiotem niniejszej opinii jest analiza rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, zawartego w druku sejmowym nr 1304 w formie przedstawionej w sprawozdaniu Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (druk nr 1469).<sup>3</sup> Projekt ten wprowadza kompleksowe i wieloaspektowe zmiany, których wspólnym mianownikiem jest cyfryzacja postępowania cywilnego oraz modernizacja narzędzi komunikacyjnych wykorzystywanych do wnoszenia pism procesowych.

Zważywszy na zakres oraz charakter proponowanych regulacji, opinię podzielono na trzy zasadnicze rozdziały odpowiadające kluczowym obszarom regulacyjnym projektu:

### **Rozdział I - Przepisy dotyczące wnoszenia pism procesowych przez portal informacyjny**

Obejmuje ocenę planowanych rozwiązań w zakresie obowiązkowego i fakultatywnego korzystania z portalu informacyjnego jako kanału wnoszenia pism procesowych do sądu przez profesjonalnych pełnomocników oraz inne, zaproponowane przez Ustawodawcę, podmioty uczestniczące w postępowaniach. Wskazano m.in. na praktyczne i systemowe implikacje proponowanych przepisów, ich wpływ na realizację prawa do sądu oraz realną funkcjonalność cyfrowych rozwiązań w aktualnym stanie technicznym infrastruktury sądowej.

### **Rozdział II - Przepisy dotyczące mediacji**

Analiza ta dotyczy projektowanych przepisów rozszerzających zakres obligatoryjnej mediacji, w szczególności w określonych sprawach gospodarczych, oraz zmian organizacyjnych i funkcjonalnych dotyczących mediatora, sądu oraz uczestników postępowania. Ocenie poddano również projektowane zachęty finansowe oraz propozycje technicznego i proceduralnego usprawnienia zatwierdzania ugód zawartych w ramach mediacji.

### **Rozdział III - Przepisy dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą**

Rozdział ten zawiera ocenę przepisów mających na celu wzmocnienie autonomii decyzyjnej przedsiębiorcy - osoby fizycznej w zakresie kwalifikacji charakteru zawieranych przez niego umów (zawodowy vs. niezawodowy). Uwzględniono potencjalne konsekwencje dla ochrony konsumenckiej oraz ryzyko asymetrii kontraktowej w relacjach gospodarczych.

---

<sup>3</sup> <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1304>

## **Rozdział 1. Przepisy dotyczące wnoszenia pism procesowych do sądu przez portal informacyjny**

Projekt ustawy przewiduje istotne zmiany w zakresie cyfryzacji postępowania cywilnego, w szczególności w obszarze doręczeń pism procesowych oraz komunikacji między sądem a podmiotami występującymi w postępowaniu. Rozszerzenie zakresu zastosowania portalu informacyjnego (dalej: „PI”) na komunikację dwustronną stanowi niewątpliwy postęp w kierunku unowocześnienia i usprawnienia wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z opiniowanym projektem ustawy dla adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i prokuratorów wnoszenie pism procesowych ma się odbywać obowiązkowo za pośrednictwem PI. Szczegółowe regulacje w tym zakresie zawarte są przede wszystkim projektowanych art. 125<sup>1</sup>–125<sup>4</sup> k.p.c.

Należy pamiętać, że nie jest to pierwszy projekt, który wprowadza kwestię informatyzacji wnoszenia pism procesowych do sądu w sprawach cywilnych. Obecnie istnieją: (1) forma papierowa, (2) forma wnoszenia poprzez system informatyczny (ograniczona do wybranych rodzajowo postępowań np. upadłościowych i restrukturyzacyjnych), jak również (3) forma wnoszenia pism procesowych na adres do doręczeń elektronicznych sądu (nie została uruchomiona).

Przedmiotowy projekt wprowadza kolejną możliwość wnoszenia pism procesowych, tym razem przez (4) PI, jednocześnie uchylając nie uruchomioną (3) możliwość wnoszenia pism procesowych na adres do doręczeń elektronicznych sądu.

Z proponowanych przepisów wynika, że propozycja wnoszenia pism poprzez PI ma stanowić główną formę wnoszenia pism do sądu, z zastrzeżeniem że ma ustępować formie teleinformatycznej w wybranych postępowaniach, na co wskazuje proponowany przepis - „jeżeli przepis ustawy tak stanowi i nie jest możliwe wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pismo wnosi się za pośrednictwem portalu informacyjnego.” W konsekwencji proponowana zmiana wprowadza drugą możliwość elektronicznego wnoszenia pism do sądu, ale być może będzie to pierwszy - cyfrowy sposób, który ma szansę realizacji w tak szerokiej skali.

Jednocześnie, nawet jeśli ustawa wejdzie w życie w proponowanej formie tj. zostanie wprowadzona możliwość wnoszenia pism procesowych do sądu przez PI - jak podnosi

w Uzasadnieniu Projektodawca<sup>4</sup> - doręczana w ten sposób do sądu korespondencja będzie drukowana w celu dołączenia do akt sprawy, gdyż brak jest systemu umożliwiającego jej archiwizację w formie elektronicznej.

W konsekwencji powyższego, proponowana forma wnoszenia pism do sądu przez PI wydaje się być kolejną nie do końca przemyślaną kompleksowo propozycją, a pewną „protezą legislacyjną” do obecnych rozwiązań technicznych PI.

Dlatego też, mimo że propozycja jest ograniczona podmiotowo do adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i prokuratorów to zasadnym byłoby np. do momentu utworzenia rozwiązań technicznych umożliwiających archiwizację wpływającej do sądu korespondencji w formie elektronicznej przyjęcie proponowanej formy jako fakultatywnej (obok tradycyjnej formy papierowej), a nie obowiązkowej. Taka zmiana pozwoliłaby nadal przetestować w praktyce nowe rozwiązanie, jednocześnie nie wymusiłaby nadmiernego obciążenia drukowaniem elektronicznie wysłanych pism wraz z załącznikami, a ponadto nie spowoduje wykluczenia cyfrowego przedstawicieli wyżej wskazanych zawodów, którym tradycyjna forma przesyłania pism jest bliższa. Co prawda, Ustawodawca proponuje fakultatywność korzystania z wnoszenia pism procesowych przez PI w okresie roku od dnia wejścia w życie proponowanych zmian, niemniej nie sposób teraz przesądzić, czy po roku obowiązywania tego rozwiązania powstaną rozwiązania techniczne umożliwiające archiwizację wpływającej do sądu korespondencji w formie elektronicznej.

Rozpoczynając analizę wybranych, szczegółowych rozwiązań warto uznać, za rozwiązanie wyważone i racjonalne, wprowadzenie mechanizmu przeciwdziałania skutkom ewentualnej awarii PI w ostatnim dniu terminu do złożenia pisma, umożliwiające wniesienie pisma w kolejnym dniu roboczym, w którym przywrócono dostępność PI. Co istotne, wystąpienie awarii PI i przywrócenie jego funkcjonalności tego samego dnia, nie wpływa na utratę prawa do wniesienia pisma w kolejnym dniu roboczym, w którym przywrócono dostępność PI. A zatem podmioty obowiązane do wnoszenia w ten sposób pism nie są zmuszone na bieżąco - ostatniego dnia terminu do złożenia pisma - śledzić informacji o przywróceniu dostępności PI.

---

<sup>4</sup> Uzasadnienie do Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Druk nr 1304) s. 1, dostępny: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1304>

Za prawidłowe także, szczególnie w pierwszym etapie wdrożenia możliwości wnoszenia pism przez PI, uważam ograniczenie przedmiotowe polegające na wskazaniu w proponowanym art. 125<sup>1</sup> § 2 k.p.c. katalogu pism, które będą mogły zostać wniesione do sądu przez PI.

Z kolei obowiązek podawania w piśmie, do którego dołącza się pełnomocnictwo numeru wpisu pełnomocnika na właściwą listą (adwokatów, radców prawnych lub rzeczników patentowych) wydaje się nieco nietrafiony. W praktyce wykształcił się zwyczaj, że to w treści pełnomocnictwa podawany jest numer wpisu, a nie w piśmie do którego załączone jest pełnomocnictwo. Umieszczenie - zwyczajowo - w treści pełnomocnictwa numeru wpisu powodowało, że pracownik sądu mógł zapoznać się z jednym dokumentem - pełnomocnictwem, by zweryfikować umocowanie i sprawdzić numer wpisu celem ułatwienia wyszukania pełnomocnika w systemie ROBUS (Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniach Sądowych). Wydaje, że dobrym pomysłem byłoby zaimplementowanie tego zwyczaju, aniżeli nakładanie obowiązku podania numeru wpisu w piśmie. Natomiast na tle całokształtu proponowanych zmian jest to niuans.

Niewątpliwie analizując proponowane regulacje nie sposób zapomnieć, że pismo procesowe nierzadko posiada załączniki, które np. w wyniku przepisu szczególnego, należy wnieść w oryginale w formie papierowej. Ustawodawca przyjął rozwiązanie polegające, na tym, że pismo procesowe będzie wnoszone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo PI, a „załącznik” do pisma w postaci oryginału dokumentu sporządzonego w postaci papierowej należy złożyć w terminie 3 dni roboczych od dnia wniesienia pisma. Ogólnie jest to koncepcja słuszna, jednak powołując się ponownie na informacje o konieczności drukowania i dołączania do akt pism wnoszonych drogą elektroniczną<sup>5</sup> Ustawodawca, mógłby zaproponować wyjątek polegający na wniesieniu pisma procesowego w wersji papierowej wraz z papierowym załącznikiem, rezygnując z wnoszenia takiego pisma poprzez PI i tym samym rezygnując z „rozdzielania” pisma wnoszonego elektronicznie i papierowego załącznika. Propozycja Ustawodawcy tworzy dodatkowy obowiązek dla pracowników sądów - kompletowania wydrukowanego pisma procesowego wnoszonego drogą elektroniczną z papierowym „załącznikiem” wysłanym pocztą lub złożonym na biurze podawczym sądu.

---

<sup>5</sup> Uzasadnienie do Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Druk nr 1304) s. 1, dostępny: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1304>

Rozwiązaniem prawidłowym i zasługującym na aprobatę jest możliwość elektronicznego poświadczenia dokumentu w systemie teleinformatycznym albo PI przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego adwokatem, radcą lub rzecznikiem patentowym albo upoważnionym do wykonywania czynności zastępstwa w sprawie radcą lub referendarzem Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Takie rozwiązanie stanowi konsekwencję już istniejącego uprawnienia występujących w sprawie pełnomocników i jest spójne z wprowadzaną nową funkcjonalnością wnoszenia pism procesowych do sądu przez PI.

Wśród proponowanych zmian warto wskazać na rozszerzenie podmiotowe o komorników sądowych oraz stałych mediatorów<sup>6</sup> obowiązku doręczania przez sąd przez PI korespondencji. Aktualnie komornicy sądowi posiadają konta w PI, a możliwość posiadania takiego konta przez stałych mediatorów przewiduje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie portalu informacyjnego (Dz. U. poz. 366). W proponowanych zmianach przewiduje się nałożenie obowiązku posiadania takiego konta na obie grupy podmiotów, obok nałożonego tożsamego obowiązku na adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, prokuratorów, organy emerytalne określone przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Prokuraturę Generalną Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to zmiana słuszna, pożądana oraz zmierzająca do możliwie najpełniejszego wykorzystania PI w komunikacji między sądem, a zawodowymi uczestnikami postępowań sądowych.

Istotną zmianą dotyczą kwestii doręczania sobie nawzajem pism procesowych przez profesjonalnych pełnomocników jest usunięcie wymogu zamieszczania oświadczenia o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu za pośrednictwem operatora, o którym mowa w art. 165 § 2 k.p.c i związanego z tym oświadczeniem, rygору zwrotu pisma niezawierające powyższego oświadczenia bez wzywania do usunięcia tego braku. Koncepcja ta zasługuje na aprobatę. W miejsce uchylonego obowiązku zamieszczania oświadczenia Ustawodawca wprowadza możliwość, że w razie wątpliwości, co do dochowania obowiązku wzajemnego doręczania sobie pism procesowych przez profesjonalnych pełnomocników, sąd może, na wniosek albo z urzędu, zażądać dowodu nadania pisma za pośrednictwem operatora, o którym mowa w art. 165 § 2 k.p.c., lub dowodu doręczenia. W razie nieprzedstawienia w wyznaczonym terminie ww. dowodów, pismo podlega zwrotowi. Propozycja ta jest słuszna i eliminuje ryzyko przedwczesnego zwrotu pism procesowych w postępowaniu.

---

<sup>6</sup> O propozycjach zmian w zakresie mediacji więcej w Rozdziale 2. Przepisy dotyczące mediacji.

Z aprobatą należy przyjąć, proponowaną zmianę, umożliwiającą wykorzystanie PI do doręczeń sobie nawzajem pism procesowych przez profesjonalnych pełnomocników. Również w sytuacji wykorzystania PI do takich doręczeń, w razie wątpliwości, co do przekazania pisma procesowego drugiej stronie za pośrednictwem PI sąd może, na wniosek albo z urzędu, zażądać dowodu przekazania pisma drugiej stronie. W razie nieprzedstawienia dowodu przekazania pisma drugiej stronie w wyznaczonym terminie pismo podlega zwrotowi.

Należy wskazać, że jakiegokolwiek doręczenia elektroniczne nie miałyby „racji bytu”, gdyby w sposób klarowny Ustawodawca nie określił momentu, z którym wiąże się skutek wniesienia pisma do sądu za pomocą systemu teleinformatycznego czy PI. I tak, Ustawodawca prawidłowo określił, że wprowadzenie pisma do systemu teleinformatycznego lub jego umieszczenie w portalu informacyjnym i otrzymanie przez wnoszącego dokumentu w postaci elektronicznej potwierdzającego wniesienie pisma do sądu jest równoznaczne z wniesieniem pisma do sądu, jeżeli przepis szczególny przewiduje taki sposób wniesienia pisma. Pismo uważa się za wniesione do sądu z chwilą określoną w elektronicznym potwierdzeniu wniesienia pisma do sądu. Proponowane rozwiązanie jest prawidłowe, klarowne i nie powinno budzić wątpliwości interpretacyjnych.

Podsumowując, omawiane przepisy wprowadzają kierunkowo trafne i potrzebne zmiany w zakresie cyfryzacji postępowania cywilnego, jednak ich skuteczność będzie w dużym stopniu zależna od sprawności technicznej PI oraz czytelności przepisów wykonawczych.

## **Rozdział 2. Przepisy dotyczące mediacji**

Projekt ustawy przewiduje szereg istotnych modyfikacji w zakresie mediacji sądowej i pozasądowej, w szczególności wprowadzając obligatoryjność kierowania przez sąd do mediacji przed posiedzeniem przygotowawczym albo pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę w sprawach gospodarczych z umów o roboty budowlane oraz ze ściśle związanych z procesem budowlanych umów służących wykonaniu robót budowlanych. Jednocześnie Ustawodawca wyłącza zastosowanie obligatoryjnego kierowania do mediacji ww. sprawach jeśli sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu upominawczym, elektronicznym postępowaniu upominawczym albo postępowaniu nakazowym, jednakże z zastrzeżeniem, że sąd obligatoryjnie skieruje strony na mediację, jeśli po wydaniu nakazu zapłaty wniesiono sprzeciw w postępowaniu upominawczym albo zarzuty w postępowaniu nakazowym.

O ile z koncepcją obligatoryjnego kierowania stron do mediacji w wybranych sprawach można się zgadzać lub nie, to należy wskazać na obowiązujący i nieuchylany przez przedmiotowy projekt ustawy art. 187 §1 pkt 3 k.p.c., który stanowi, że pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać informację, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia.

Oznacza to, że w sytuacji gdy powód oświadczył, że nie podjęto próby mediacji i wyjaśnił przyczyny jej niepodjęcia i tak zostanie obligatoryjnie skierowany przez sąd do mediacji, jeśli sprawa powoda będzie sprawą gospodarczą z umów o roboty budowlane oraz ze ściśle związanych z procesem budowlanym umów służących wykonaniu robót budowlanych. W konsekwencji proponowane rozwiązanie, w sytuacji niechęci strony do mediacji i złożenia przez stronę sprzeciwu w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia lub doręczenia jej postanowienia kierującego strony do mediacji będzie powodować wydłużenie postępowania w sprawach gospodarczych.

Z kolei propozycją słuszną - zachęcającą do dobrowolnego skorzystania z mediacji - jest proponowana zmiana w postaci zwrotu trzech czwartych uiszczonej opłaty od apelacji, jeśli strony w toku postępowania przed sądem drugiej instancji zawrą ugodę przed mediatorem.

Zasługującą na aprobatę propozycją jest także wprowadzenie stałego mediatora do grupy podmiotów, które obowiązane są posiadać konto w PI. Jest to krok w dobrym kierunku dla przyspieszenia komunikacji na linii sąd - stały mediator.

Za propozycję pozytywną i usprawniającą komunikację sądu z mediatorem należy uznać, zmianę polegającą na odformalizowaniu sposobu kontaktu przewodniczącego z mediatorem w celu przekazania mediatorowi danych kontaktowych stron oraz ich pełnomocników, obejmujących adres korespondencyjny, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej, jeżeli znajdują się w aktach sądowych. Zmiana, by przekazanie wyżej wskazanych danych odbywało się „w uzgodniony z mediatorem sposób” jest propozycją słuszną i przyspieszającą komunikację sądu z mediatorem.

Ustawodawca zmieniając brzmienie art. 183<sup>14</sup> § 2 k.p.c. na „Jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody” mógł rozważyć, zamiast wyrażenia, które obecnie w tym przepisie obowiązują tj. „niezwłocznie” zmianę np. na termin 14 dni. W obecnym stanie prawnym, w zależności od sądu, dochodzi

do rozbieżnej interpretacji obowiązku „niezwłocznego przeprowadzenia postępowania”. Rekomenduje się zatem dodanie terminu instrukcyjnego (np. 14 dni), który zapewni przewidywalność i transparentność procedury, a odbiór społeczny, w tym mediatorów i stron zainteresowanych zakończeniem sporu byłby bardziej pozytywny.

Uproszczenie przepisu art. 183<sup>14</sup> § 2<sup>1</sup> k.p.c. dotyczącego zamieszczenia w ugodzie wszystkich postępowań sądowych i wskazania sądu właściwego do zatwierdzenia ugody, w sytuacji gdy uгода podlegająca zatwierdzeniu dotyczy roszczeń objętymi różnymi postępowaniami, jest słuszne i prawidłowe. Koncepcja zaproponowana przez Ustawodawcę o wskazaniu sądu wyższego rzędu do zatwierdzenia ugody, w sytuacji gdy wskazane w ugodzie postępowania sądowe prowadzą sądy różnego rzędu również upraszcza wybór sądu właściwego i nie powinna stać w sprzeczności z właściwością rzeczową sądów, gdyż przedmiotowe postępowanie dotyczy zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem i nie prowadzi do rozpoznania sprawy.

Umiarkowanie krytycznie należy się odnieść do propozycji Ustawodawcy dotyczącej wskazania sądu rejonowego, jako właściwego do postępowań o zatwierdzenie ugód bez względu na właściwość rzeczową. O ile, uproszczenie zasad właściwości sądu w tego typu postępowaniach zasługuje na pochwałę, to niemniej wskazanie sądów rejonowych, które są obecnie niezwykle obciążone jest chybione. Wydaje się, że najpierw należałoby znaleźć sposób na odciążenie i usprawnienie sądów rejonowych, a dopiero następnie rozważyć dodanie tej właściwości, z zastrzeżeniem, by jej dodanie nie spowodowało kolejnych problemów z wydłużeniem czasu postępowań sądowych.

Krytycznie należy się także odnieść do propozycji umożliwienia Ministrowi Sprawiedliwości przekazania jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawania spraw z wniosków o zatwierdzenie ugód, zawartych w ramach mediacji prowadzonej na podstawie umowy o mediację, wniesionych przez PI. Ograniczenie się wyłącznie do jednego sądu rejonowego i przekazanie do niego spraw opisanych w tej regulacji może spowodować nadwymiarowe obciążenie tego sądu i wydłużyć przekazywane postępowania. Rekomendowałbym rozważenie zmiany tej regulacji np. na wskazanie co najmniej jednego sądu w każdym okręgu. Taka regulacja pozostawiłaby Ministrowi Sprawiedliwości większe możliwości przekazywania spraw, niż wyłącznie do jednego sądu rejonowego w skali całego państwa.

Za słuszne i zasługujące na aprobatę należy uznać, proponowaną grupę zmian mającą na celu uregulowanie zawierania ugód na posiedzeniu zdalnych, które to posiedzenia, stały się

nieodłącznym sposobem prowadzenia postępowania w wielu sprawach. Co jest oczywiste dla uczestników postępowania, a czego brakowało w obowiązujących przepisach i zostało w przedmiotowym projekcie ustawy zaproponowane to wskazanie, że na posiedzeniu zdalnym uгода będzie mogła zostać zawarta bez złożenia podpisów przez strony, a niemożliwość złożenia podpisów z tego powodu sąd stwierdzi w protokole.

### **Rozdział 3. Przepisy dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą**

Główną proponowaną zmianą jest wyposażenie przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w prawo do złożenia oświadczenia, że umowa zawierana przez niego posiada dla niego charakter zawodowy albo że nie posiada takiego charakteru, w sytuacji gdy z treści tej umowy, która ma być zawarta nie wynika, czy posiada ona charakter zawodowy dla tego przedsiębiorcy. Takie oświadczenie przedsiębiorca będzie mógł złożyć najpóźniej w chwili zawarcia umowy. Ponadto Ustawodawca zaproponował regulację, która stanowi, że druga strona umowy nie może uzależnić zawarcia umowy od złożenia takiego oświadczenia. W konsekwencji, proponowany zapis wyposaża przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną w prawo do złożenia stosownego oświadczenia w chwili zawarcia umowy. Jeśli uprawniony przedsiębiorca nie złoży takiego oświadczenia najpóźniej w chwili zawarcia umowy, zastosowanie będzie miał obecnie obowiązujący art. 385<sup>5</sup> §1 k.c. , który nakazuje badać treść umowy dla ustalenia, czy nie posiada ona charakteru zawodowego dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną.

Proponowana zmiana zasługuje na aprobatę. Zawarcie przedmiotowego oświadczenia pozwoli zniwelować, a przynajmniej ograniczyć istotne ryzyko kontraktowe oraz spory sądowe w celu ustalenia charakteru zawartej umowy.

Pozostałe propozycje dotyczące przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną stanowią konsekwencje wyżej opisanej zmiany i mają na celu zachowanie spójności w zakresie ochrony przedsiębiorców będących osobami fizycznymi w zakresie systemu prawa cywilnego, w szczególności w zakresie prawa do rękojmi, czy też prawa do odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa.

Wprowadzenie prawa do złożenia oświadczenia będzie stanowić element większej przejrzystości i odpowiedzialności po stronie przedsiębiorców. Z drugiej jednak strony, może istnieć ryzyko, że mechanizm ten zostanie wykorzystany w praktyce przez „silniejszych” kontrahentów do narzucania zapisów umownych wyłączających odpowiedzialność sprzedawcy lub usługodawcy względem „słabszej” strony transakcji - przedsiębiorcy

prowadzącego działalność gospodarczą jako osoba fizyczna. Należy pamiętać, że przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który złoży oświadczenie, że zawiera umowę bezpośrednio związaną z jego działalnością gospodarczą - wyłączy ochronę konsumencką.

### **Podsumowanie**

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw stanowi próbę istotnej modernizacji procedury cywilnej, odpowiadającej na wyzwania cyfrowej transformacji wymiaru sprawiedliwości oraz zmieniającego się krajobrazu stosunków cywilnoprawnych, w tym także gospodarczych.

Zaproponowane rozwiązania w obszarach cyfrowej obsługi postępowania (w szczególności wnoszenia i doręczania pism procesowych), mediacji jako instrumentu alternatywnego rozwiązywania sporów oraz możliwości składania oświadczenia dotyczącego zawodowego bądź nie charakteru zawieranej umowy przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - mają w dużej mierze charakter kierunkowo słuszny i zasługujący na aprobatę. Szczególnie należy docenić dążenie do wprowadzenia bardziej funkcjonalnych i nowoczesnych narzędzi komunikacji elektronicznej, jak również do zwiększenia roli mediacji w rozwiązywaniu sporów między stronami.

Jednocześnie projekt wymaga uwzględnienia aspektów praktycznych, w tym przede wszystkim:

- realnego stopnia gotowości infrastruktury technicznej sądów do obsługi proponowanych rozwiązań,
- potrzeby wydłużenia fakultatywności nowego sposobu wnoszenia pism procesowych, co najmniej do czasu pełnego wdrożenia systemu akt cyfrowych,
- możliwych skutków nadmiernego obciążenia sądów rejonowych w przypadku koncentracji kompetencji w zakresie zatwierdzania ugód mediacyjnych w sądach rejonowych,
- ryzyka „nierównowagi” kontraktowej w relacjach między przedsiębiorcami będącymi osobami fizycznymi, a silniejszymi partnerami handlowymi.

W związku z powyższym rekomenduje się rozważenie wprowadzenia przynajmniej fakultatywności przepisów dotyczących wnoszenia pism procesowych przez PI do sądu do czasu zapewnienia pełnej funkcjonalności technicznej i pełnego wdrożenia systemu akt

cyfrowych oraz wprowadzenie mechanizmów ewaluacyjnych i konsultacyjnych po wdrożeniu ustawy. Tylko takie podejście zapewni nie tylko zgodność projektowanych regulacji z zasadą proporcjonalności i dostępem do sądu, ale także zwiększy ich efektywność i akceptowalność w praktyce stosowania prawa.

**Łukasz Okonski**  
Adwokat